

A faragással díszített faajtót gyorsan kinyitották és a bizottság tagjai beléptek a börtön területére, de alig néhány lépés után - anélkül, hogy megbeszélték volna - megálltak.

A helikopter ablakából a börtön gyönyörű zöld oázisnak nézett ki. Itt azonban nem csak gyönyörű utak voltak a rövidre nyírt fűben, nem csak a zöld sok árnyalatában pompázó sövények lepték meg a bizottság tagjait. A nyári virágok és növények finom illata jótékony hatásával szinte körülölelte az embereket, akik hozzászoktak irodáik és a fővárosi rengeteg utcáinak a szagaihoz. A csöndet itt csak a madarak éneke, a bogarak és rovarok zümmögése zavarta. S e hangok nem ingerelték, hanem balzsamként hatottak az emberek fülére.

- Be kellene mennünk a telek területére - mondta a bizottság elnöke, ki tudja miért, halkán, mintha félne valakit megzavarni.

A magas beosztású tisztségviselők az első telek gyalogútján mentek a házikó cellához. A kisebb faházikó egyfajta fém kalitkafélében állt. Távolról zöld dombra hasonlított. Különböző növények nőttek be, körülötte virágágyasok, s harmonikusan illeszkedett a környező térbe.

A ház bejáratánál, háttal az érkezőkhöz, egy ember állt fehér pólóban. A fogoly a fémreteszt zsírozta, és erőteljesen ki-be rángatta. A retesz alig mozdult s a munkába feledkezett ember nem vette azonnal észre az érkezőket.

- Üdv, Harlamics! - kiáltott rá Nyikolaj Ivanovics - Fogadd a vendégeket, mutakozz be!

A férfi gyorsan megfordult, s kissé zavarba jött, ahogy megpillantotta az érkezőket, de hamar összeszedte gondolatait s bemutatkozott:

- Harlamics fogoly, az Orosz Államszövetség Büntetőtörvénykönyve 102. paragrafusára szerint tizenkét évre elítélve. Cellában ebből hat évet töltöttem le. Az új börtönben öt éve vagyok.

- S most mit csinált az ajtójával? - kérdezte a letartóztatottat a bizottság elnöke.

Majd a cellához vezető ajtóhoz lépett, bezárta és megpróbálta betolni a reteszt. Nem azonnali próbálkozásra, de azért sikerült neki. Ekkor megfordult és sokatmondóan Poszskov tábornokra, a börtön igazgatás parancsnokára nézett, majd kijelentette:

- Tehát, Ön azt állítja, hogy a foglyok fogva tartására vonatkozó minden utasítás be van tartva? Tehát a munka befejeztével mindegyik be van zárva a cellába?

A parancsnok hallgatott. Mindenki számára világos volt - a fémretesz berozsdásodott, és azért lehetett nehezen bezárni, mert már régen nem használták.

Harlamics fogoly megértette, hogy vezetőségét becsapta. S ilyen gondolatok kavarohtak a fejében:

„Már régen meg kellett volna javítani ezt az átkozott reteszt. De hogyan is lehetne megmagyarázni ezeknek az embereknek, hogy erre a reteszre egyáltalán nincs is szükség? Senki még gondolni sem gondol arra, hogy elhagyja a börtönt, itt hagyja telkét. Mi végett? Hová menne? Neki, Harlamicsnak, itt az ő szülőföldje, itt az ő Hazája. Itt minden reggel madárének fogadja, de még az elültetett fák ágai is őt köszöntve integetnek neki. Szerzett egy kecskécskét is, Nyikitát, és egy tucat tyúkot, ezen túl még két kaptárt is. A többieknek is megvan ugyanez, igaz mindenkinek a saját ábrázatára berendezve, elrendezve, így de sajátjává, kedvessé válik a gazdaság, a telek. S most meg, tessék, lejáratta a parancsnokot ezzel az átkozott retesszel.”

Harlamics komolyan izgatott lett, s idegesen szinte hadarni kezdte:

- A legutolsó mocsadék vagyok ezzel a retesszel, parancsnok úr. Nincs is rá semmi mentség, ha társaimra bajt hozok vele. Könyörgöm, adjon még egy utolsó lehetőséget, hogy megmagyarázzam. Tehát... elmondom. Az egész életem megváltozott... Voltaképpen nem is változott meg,

hanem az élet számomra igenis csak itt kezdődött el. Itt az én szabadságom. Odaát pedig, a nagykapun túl a börtön, ott maga a pokol! Itt az oszlopokon, a magasban katonák állnak, de számunkra mintha angyalok volnának. Azért imádkozunk, hogy ezek az angyalok ne engedjenek ide behatolni semmi gazságot...

Harlamics fogoly a felindultságtól el-elcsukló hangja és szavainak értelme különösen hatott az előtte álló emberekre - mindenkire a maga módján. Egy nőből, az Állami Duma képviselőjéből, aki a magas állami bizottság tagjaként érkezett, hirtelen kissé zaklatottan kibuggyant:

- Ugyan már, minek törődik ezzel a szerencsétlen retesszel! Hát nem látja, hogy az éjszaka esett? A reteszt a nedvesség tönkre teszi.

A bizottság elnöke ránézett a rács fémreteszére, majd a nőre és elnevette magát:

- Tönkre teszi a nedvesség? Jaj, hát, hogy én erre korábban miért is nem jöttem rá! Hát, persze, szétszáradt, de esett az éjszaka, majd az eső miatt berozsdásodott... Az oszlopokon, tehát, azt mondja, angyalok állnak? - fordult Harlamics fogolyhoz a bizottság elnöke.

- Angyalok - válaszolta Harlamics.

- Na, és mikor tudja le büntetését?

- Tizenegy hónap és hét nap múlva.

- Hogyan képzei el a jövőjét?

- Beadtam a kérvényemet a meghosszabbításra...

- Mi? Mi az, hogy a meghosszabbításra? Miért?

- Azért, mert nincs ott kint énnékem szabadságom, nincs rend odaát. Nincs szabadság föld nélkül.

- De hát ki nem engedi, hogy amikor letelt a büntetése, ne vegyen magának egy telket és ne hozzon rajta létre egy ilyen gazdaságot, már szabadlábbon? Hogy családot alapítson?

- O, jaj, parancsnok úr, sehogy se értem én ezt! Ugyan ki az, aki nem engedi nekünk Oroszországban, hogy minden

orosz ember kapjon egy hektár földet? Nem fér ez az én fejembe! Az orosz föld az oroszoké, vagy nem?

- Jelenleg, a törvény értelmében, amelyet az Állami Duma fogadott el, minden ember vásárolhat földet - jegyezte meg a Dumából érkezett képviselő.

- De ha nincs annyi pénzem, hogy vásároljak magamnak csupán egyetlen hektár földet, akkor ez azt jelenti, hogy nincs énnékem Hazám sem. Igaz? Az történik, hogy nincs és nem is lesz? Ha viszont Oroszország az én Hazám, akkor kitől kell a földet megvennem? Ez úgy néz ki, hogy valaki elfoglalta az én egész Hazámat, az egészet mind az utolsó hektárig, és most minden oroszról váltságdíjat követel. Ezek olyan maffiás rászedések. Nem törvényes ez a mód, se nem érthető. Vegyük például Önt, parancsnok úr! - fordult Harlamics a bizottság elnökéhez - Rangjelzéséből ítélve tábornok. Hát akkor, rajta, tessék, szabadítsa föl Hazánkat azoktól, akik elfoglalták és váltságdíjat követelnek! Vagy Ön is fizetni fog Hazája saját kis szegletéért?

- Harlamics fogoly, beszélgetést szüntess! - lépett közbe Nyikolaj Ivanovics, mert észrevette, mennyire kivörösödött a tábornok arcán a múltban, háborúban szerzett seb, ökölbe rándultak kezei. A tábornok a fogolyhoz lépett szemtől szemben állva néztek egymásra. Néztek egymás szemébe és hallgattak. Majd a tábornok így szólt halkán:

- Mutasd meg gazdaságodat, te orosz ember! - majd még halkabban, inkább csak magának, hozzátette: - Hazád szegletét a szögesdrótokon túl!

Harlamics megmutatta a bizottság tagjainak a fiatal kertet, melyben az ágakon éppen érésben lévő termés mutatkozott, s ribizlivel, málnával vendégelte meg őket. Több mint két ár földet paradicsommal, uborkával vetett be. Megmutatta a tavat is, amelyet lapáttal ásott ki. A tó mellett szépen egymás mellé lerakott hordók álltak.

- Na, és ez Harlamics fő know-how-ja - magyarázta a bizottság tagjainak Nyikolaj Ivanovics, s a hordókra

mutatott. Száz ötvenliteres hordó kovászos uborkát rak el télire évente. Az uborkaöntet, ahogy ő tudja készíteni, felülmúlhatatlan. De a raktározásra is nagyon eredeti módot talált ki. A hordót megtölti uborkával és ráönti az öntetet, szigeteli, majd a víz alá süllyeszti a tavacskába. Így kitaranak egészen tavaszig. Mihelyt megérkeznek a felvásárlók, akik a moszkvai éttermeket látják el, Harlamics feltöri a jeget és elviszi a hordót az őrszobához. A hordókat ötszáz rubelért árusítjuk. Kétszázötven Harlamicsé, a maradék a börtön szükségleteit fedezi.

- És milyen bevételhez juttatják az intézetet az egyes gazdaságok? - kérdezte a bizottság tagjainak egyike.

- Körülbelül százötvenezerhez évente - válaszolta Nyikolaj Ivanovics, de a fele - így van a szerződésben - a telken dolgozókat illeti.

- Ezerhez? - csodálkozott el a bizottsági tag. - De hát maguknak csak száznyolcvan hektárjuk van, vagyis, az ezek utáni évi tiszta bevételük tizenkilenc millió?

- Igen, ennyit kapunk.

- Tehát, a foglyok is ötvenezret kapnak évente?

- Igen, így valahogy.

- De hát nálunk az egész országban különböző fegyházakban több, mint egymillió embert tartanak fogva. Bizony, ha mindegyiknek ilyen fizetése lenne! Ilyen bevétel lenne jó az országnak! De ha így volna, még bűnözésből is kevesebb volna, legalábbis mindebből ítélve, biztosan jelentősen csökkenne is.

- Átszervezni... mind? - lépett a beszélgetésbe a bizottság egy további tagja. Másról van itt szó! Nehogy ezt a börtönt bezárják! Minket, ugyan miért küldtek ide? Hogy megállapítsuk, milyen a helyzet. Valahogy nem normális dolgok történnek, a bebörtönözöttek jobb körülmények között élnek itt, mint a szabadlábon élők! Pedig itt, ezek az emberek, bárhogy is van, bűnözők. Na, és mit fognak tenni, Nyikolaj Ivanovics, amikor lejár az emberek büntetése?

A parancsnok gondolkodás nélkül így válaszolt:

- Ha ez tőlem függne, felszabadulásuk után mindegyiknek meghagynám a gazdaságát. Leszereltetném a szögesdrótot és új helyre állítanám fel, hogy máshol új börtönt hozhassak létre.

A minisztériumba beterjesztett beszámolóban a bizottsági tagok arról tudósítottak, hogy a foglyok tartását illetően semmilyen szabálysértést nem tapasztaltak.

- Na, és hogyan vélekednek arról, hogy a börtönlakók jobb körülmények között élnek, mint sok szabadlábon élő civil? - kérdezte a miniszter.

- A szabadlábon élő civilek életét kell megjavítani - jegyezte meg a bizottság elnöke -, földet kell adni az embereknek! Nem szavakkal, hanem tettekkel!

- Hát, ez bizony, már nem a mi hatáskörünkbe tartozik - intette le kezével a miniszter -, térjenek rá a lényegre!

- A lényeg pedig csak ez lehet: be kell vezetni az adott kísérletet minden jelenleg működő fegyintézetben! - mondta keményen a bizottság elnöke.

- Ezzel én is egyetértek - mondta az elnök támogatására az Állami Dumából érkezett képviselőnő, majd még hozzátette: - Én szigorúan az Állami Duma elé terjesztem megvitatásra a törvénytervezetet, hogy életfogytiglani használatra utaljanak ki minden azt óhajtó orosz családnak egy hektár földet, hogy azon létrehozhassák saját családi birtokukat.

***

A Duma elfogadta a törvényt. Orosz családok ezrei egyetlen hatalmas föllángolásba olvadva kezdték saját „szülőföldjeiken” létrehozni a kerteket és pici erdőket. S virágba borult az egész Oroszország...

Melyik éven történt mindez? Hogy mi? Még nem történt meg? Miért? Ki-mi az akadálya? Ki nem engedi, hogy Oroszország kivirágozzék?